

796.015.132.351.743

НОРМАТИВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОВС УКРАЇНИ

Олександр ФЛУД¹, Людмила БАЛУШКА²

Львівський державний університет внутрішніх справ¹
Львівський державний університет фізичної культури²

Анотація. У статті подано аналіз наявних систем оцінювання з використанням комп'ютерних технологій, які впроваджено в навчальний процес у галузі фізичного виховання. Проаналізовано структуру та зміст спеціальної фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС України.

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, критерії оцінювання, курсанти, ВНЗ МВС України.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан критеріїв оцінювання спеціальної фізичної підготовки (СФП) курсантів ВНЗ МВС України. Наявні системи оцінювання СФП, їх аналіз. Користуючись чинниками нормативними документами системи МВС України, зокрема наказом МВС України від 13.04.2012 №318 [13] "Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України", досить складно бути об'єктивним у виставленні оцінки за демонстрації техніки володіння заходами фізичного впливу (прийомами рукопашного бою).

Адже, згідно з додатком 6 пункту 4.6., виконання прийомів самозахисту без зброї оцінюється чотирма оцінками і викладач підходить до цього суб'єктивно:

- "відмінно", якщо прийом (дія) виконаний без помилок швидко і точно згідно зі завданням;

- "добре", якщо прийом (дія) виконаний повільно або було зроблено одну помилку;

- "задовільно", якщо при виконанні прийому (дії) було допущено не більше ніж дві помилки;

- "незадовільно", якщо не виконаний прийом або будь-який із складових елементів прийому (дії), що описаний у програмі навчання самозахисту без зброї, а також якщо при виконанні допущено більше ніж дві помилки.

При виконанні прийомів (дій) самозахисту без зброї помилками треба вважати невиконання прийому, що описаний у програмі навчання самозахисту без зброї, або будь-якого з його складових елементів (дії); повільне проведення дії; проведення дії з зупинками без злитості рухів; утрата рівноваги.

Отже, за якими саме критеріями оцінювати курсанта не вказано, подано лише загальні положення до оцінювання спеціальної фізичної підготовки.

Усі визначені критерії, якими користується перевіряльник, є надто суб'єктивними. Для прикладу, поняття повільного виконання або припущення однієї помилки може трактуватися досить по-різному. За відсутності зразка наскільки швидко ідеально і повинен виконуватися той чи інший прийом, або який конкретно недолік вважати допущеною помилкою, і наскільки ця помилка впливає на виконання дії. Не виключено, що допустивши одну грубу помилку є ризик зриву комбінації в цілому. Проте, користуючись цими критеріями є всі підстави поставити як оцінку "добре" тому, що була одна помилка, так і оцінку – "незадовільно" за невдало виконаний прийом. Щоб уникнути таких суперечок і розбіжностей в оцінках, пропонується створити за допомогою комп'ютерних технологій модель, порівнюючи з якою, програма, маючи чіткі критерії, оголошувала б свою оцінку, при чому максимально об'єктивну.

Аналіз свідчить, що при можливостях сучасної діагностичної та обчислювальної техніки на теперішній час напрям використання комп'ютерних технологій у фізичному вихованні та спорті є одним із основних. До цього питання зверталися різні дослідники (І.В. Огірко, 2000, В.Ю. Волков, 2001, О.В. Скалій, 2002). Вони пропонують широкий спектр комп'ютерних програм для багатьох напрямів фізичного виховання, але науково обґрунтованих рекоме-

ндацій щодо оцінювання спеціальної фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС України ми не виявили.

Отже, недостатня об'єктивність у критеріях оцінювання спеціальної фізичної підготовки курсантів та відсутність обґрунтованої комп'ютерної технології щодо цієї проблеми зумовлює постановку завдань нашого дослідження.

Публікацію підготовлено згідно з вимогами наказу МВС України № 347 від 29 липня 2010 року „Про затвердження Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2010–2014 років”, вимог Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.2.6 „Удосконалення методики розвитку фізичних якостей спортсменів у системі багаторічної підготовки”, Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр.

Завдання:

1. Проаналізувати наявні системи оцінювання з використанням комп'ютерних технологій, які впроваджені у навчальний процес в галузі фізичного виховання;
2. Проаналізувати структуру та зміст спеціальної фізичної підготовленості курсантів ВНЗ МВС України.

Методи дослідження:

- теоретичний аналіз й узагальнення даних науково-методичної літератури та емпіричних матеріалів наукового дослідження;
- документальний метод;
- методи індукції та дедукції.

Результати дослідження. У літературі висвітлено лише окремі питання використання комп'ютерних технологій, зокрема такі:

Скалій О.В. [21] у своїй роботі досліджував комп'ютерні технології диференціації процесу фізичного виховання школярів. На його думку, у процес вітчизняної освіти порівняно з зарубіжжям комп'ютерні системи ввійшли з певним запізненням. Але твердження окремих авторів про те, що їх практично не існує, є хибним. На підтвердження цього було проведено повний аналіз наявних комп'ютерних програм, систем і технологій у галузі освіти взагалі та в процесі фізичного виховання зокрема за останні 20 років.

Аналізуючи розвиток використання комп'ютерних технологій, автор виокремлює два періоди:

- 1) до 1985 року – програми, що працюють лише на окремих ЕОМ та мікрокалькуляторах. У цей період ще не існує єдиного стандарту комп'ютерної техніки, а всі дослідження проводяться на найрізноманітніших здебільшого випадків несумісних одна з одною, машинах;
- 2) після 1985 року – програми, що працюють на процесорі типу x86, використовують єдину операційну систему DOS, Windows і можуть працювати на різних комп'ютерах.

У результаті аналізу було виявлено чимало комп'ютерних розробок у галузі фізичного виховання щодо створення прикладних програмних продуктів, автоматизованих і експертних систем, що дозволяють оптимізувати навчально-тренувальний процес. Більшість цих програм стосуються підготовки тренерів і спортсменів. Значну кількість комп'ютерних технологій розроблено для оптимізації та контролю навчального процесу студентів. Проте кількість програм оздоровчої спрямованості й таких, які можна було б використовувати на уроках фізичної культури, є дуже малою. Програм, що могли б застосовуватися під час оцінювання техніки виконання прийому СФП курсантами ВНЗ МВС України, виявлено не було.

Проаналізувавши наявні комп'ютерні технології в галузі фізичного виховання й спорту та їх класифікації (роботи А.В. Самсонової, І.М. Козлова, В.А. Таймазова, В.Ю.Волкова), розроблено [21] класифікацію комп'ютерних технологій у галузі фізичного виховання й спорту, що доповнює наявні (рис. 1).

Комп'ютеризація галузі фізичної культури й спорту є на низькому рівні [5], про що свідчить практична відсутність комп'ютерного обладнання на уроці фізичної культури та відсутність комп'ютерних програм для розвитку фізичних якостей і програм таких спрямувань: оздоровчого, навчального, тренувального.

У процесі анкетування вчителів фізичної культури [5] було з'ясовано, що незважаючи на використання ними інформаційних технологій у навчально-виховному процесі, учителі не застосовують комп'ютерну візуалізацію для кращого вивчення й засвоєння практичного матеріалу.

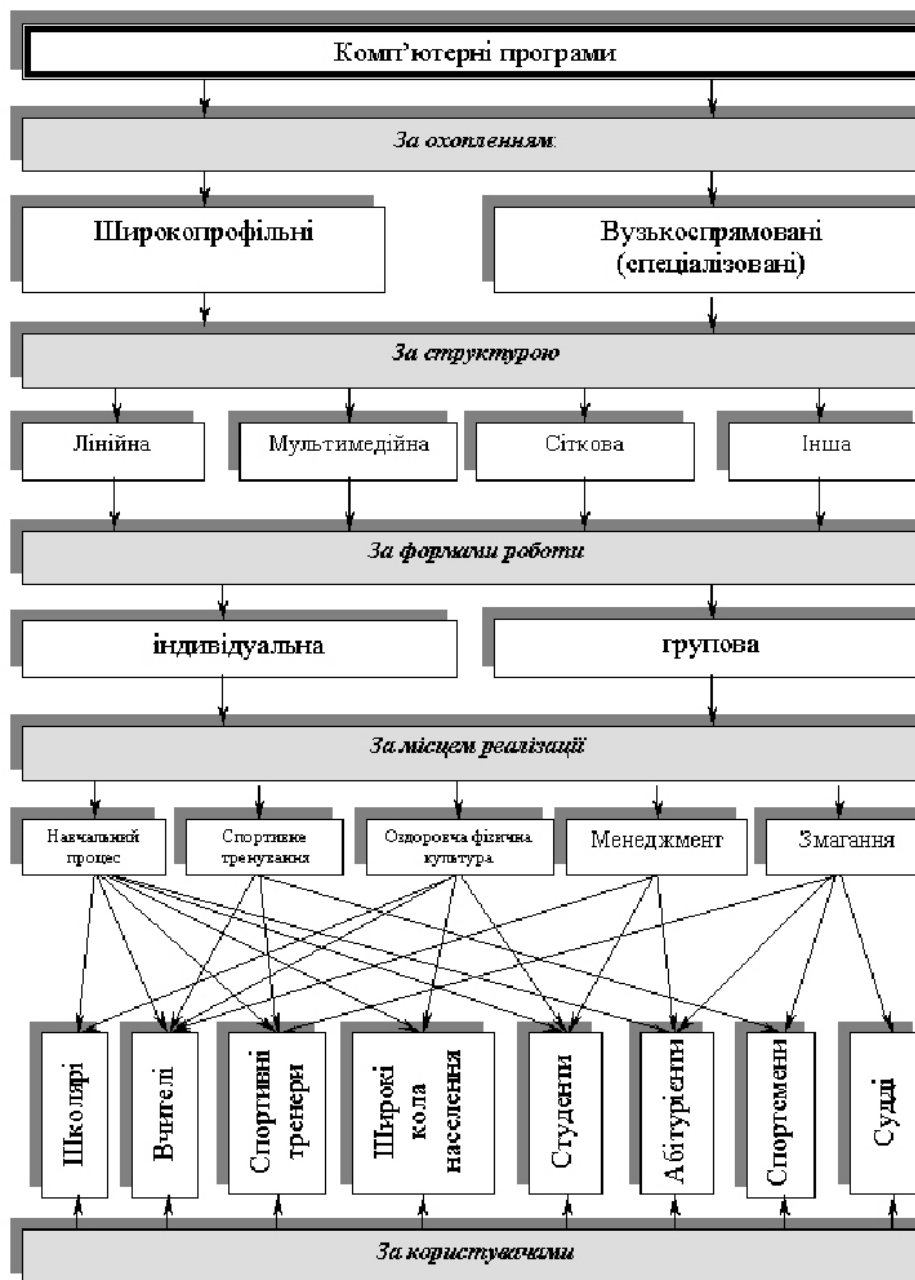

Рис.1. Класифікація комп'ютерних технологій у галузі фізичного виховання і спорту (О.В. Скалій)

Гіряк С.М. [5] розробляла експериментальну програму з використанням комп'ютерної візуалізації на уроці фізичної культури для використання вчителями при вивченні й закріпленні складнокоординаційних вправ і комплексів вправ, що дасть можливість пришвидшити й урізноманітнити навчально-виховний процес, сприятиме ліпшому й швидшому розумінню учнем своїх помилок, оскільки тут відбуватиметься зворотній зв'язок (учень – комп'ютер). Дитина, бачачи себе з боку, зможе проаналізувати своє виконання й відповідно виправити недоліки. А вчителю фізичної культури не потрібно буде по декілька разів повторювати ті самі помилки учня і при необхідності показувати їх на собі, що забирає багато часу, і в кінцевому результаті більша половина учнів не до кінця засвоює практичний матеріал.

Сучасна педагогіка потребує нових методів і підходів до організації навчального процесу з фізичної культури [5]. Використання потенціалу інформаційних засобів навчання науковцями нашої країни є особливо актуальним у галузі фізичного виховання й спорту. Закон України “Про інформатизацію навчання ” передбачає розробку та впровадження в навчальний процес інформаційних засобів навчання та тестування знань, що стимулювало б розвиток тенденції до поглиблення комп’ютеризації навчального процесу [16, 26, 27]. Високий рівень сучасної техніки і технологій, постійне підвищення інтенсивності людської діяльності потребує відповідної професійної підготовленості фахівців, котрі займаються з дітьми. Тому останнім часом було опубліковано низку наукових праць, у яких розглядається система підготовки вчителів фізичної культури з використанням аудіовізуальних, комп’ютерних технологій у професійній діяльності [2, 3, 19, 24]; формування інформаційної культури майбутніх фахівців фізичної культури і спорту [4, 25].

Аналіз структури й змісту спеціальної фізичної підготовленості курсантів ВНЗ МВС України. Фізична підготовка працівників органів внутрішніх справ України [11] – це педагогічно спрямований процес забезпечення спеціалізованої фізичної підготовленості до професійної діяльності зі специфічними професійними характеристиками.

Фізична підготовка у вищих навчальних закладах МВС України спрямовується на збереження здоров’я, творчої та трудової активності, всебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь і навичок курсантів, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

Фізична підготовка поділяється на загальну та спеціальну фізичну підготовку:

- загальна фізична підготовка спрямовується на всебічний і водночас пропорційний розвиток фізичних якостей працівників органів внутрішніх справ;
- спеціальна фізична підготовка – на розвиток тих фізичних якостей, які обумовлені специфікою професійної діяльності.

Спеціальна фізична підготовка як складова частина професійної підготовки сприяє досягненню об’єктивної готовності працівника органів внутрішніх справ до ефективних професійних дій із мінімальним ризиком для власного життя та здоров’я і спрямована на:

- формування спеціальних знань, вмінь та навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою у реальних обставинах оперативно-службової діяльності, у тому числі в умовах значних фізичних і психічних навантажень;
- формування навичок долаття природних і штучних перешкод, пересування в різних умовах оперативно-службової діяльності;
- формування і вдосконалення професійно важливих фізичних якостей;
- формування професійно важливих психічних якостей;
- забезпечення професійної працездатності та надійності організму;
- підвищення витривалості організму працівника до дій у несприятливих специфічних умовах професійної діяльності;
- формування професійних рис характеру.

Спеціальна фізична підготовка курсантів вищих навчальних закладів МВС України є складовою частиною фахової підготовки, важливою і невід’ємною частиною навчання й виховання особового складу.

Метою дисципліни є підготовка курсантів-працівників правоохоронних органів з високим рівнем всебічної фізичної підготовленості, здатних ефективно вирішувати оперативно-службові завдання, стійко витримувати нервово-психологічні та фізичні навантаження без зниження професійної працездатності, при цьому досконало володіючи прийомами фізичного впливу та навичками самозахисту.

Загальними завданнями спеціальної фізичної підготовки є формування всебічно розвинутої особи, зміцнення здоров’я, оптимізація фізичного та психічного стану працівників органів внутрішніх справ.

Спеціальними завданнями спеціальної фізичної підготовки є виховання практичної готовності до дій із затримання злочинця або групи злочинців, а також дій в інших нестандартних ситуаціях, реальних оперативних обставинах із забезпечення законності й правопорядку.

Спеціальна фізична підготовка [13] передбачає навчання працівників ОВС умілому та впевненому застосуванню прийомів самозахисту й фізичного впливу, набуття ними досвіду подолання смуги перешкод і виконання спеціальних вправ.

Заняття з опанування прийомами самозахисту й фізичного впливу проводяться для формування навичок самозахисту, обеззброєння та затримання осіб, що порушують громадський порядок, загрожуючи особистій безпеці громадян і працівника міліції, спрямовані на розвиток сили, витривалості, гнучкості, а також виховання сміливості, рішучості, ініціативи й впевненості у власних силах. Зокрема, у літературі досліджувалися такі питання спеціальної фізичної підготовки:

- І.П. Закорко [9] у своїй роботі досліджував рухову структуру професійно-орієнтованих тактико-технічних прийомів, які найбільш придатні до виконання в реальних умовах роботи співробітниками правоохоронних органів, і використовувати їх при вдосконаленні курсу дисципліни СФП з урахуванням адаптації до індивідуальних особливостей моторики курсантів;

- О.П. Скавронський [20] вивчав особливості зміни та вияву показників фізичного стану, структури і взаємозв'язків його складників на етапах навчання хлопців різних соматотипів у військовому ліцеї;

- О.М. Ольховий [14] досліджував ефективність чинної методики підготовки офіцерів, які проводять заняття з курсантами в період первинної військово-професійної підготовки у вищих військових навчальних закладах;

- А.Р. Лушак [10] визначав індивідуальний рівень психофізичного стану курсантів залежно від періоду навчання;

- Ю.М. Антошків [1] вивчав взаємозв'язки між загальною й спеціальною фізичною підготовленістю курсантів Львівського інституту пожежної безпеки МНС України;

- В.А. Данильченко [7] досліджував питання формування техніки рухових дій рукопашного бою курсантів ВНЗ МВС України;

- С.І. Глазунов [6] визначав експрес-контроль спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців механізованих підрозділів Сухопутних військ;

- О.А. Ярещенко [27] обґрунтовував зміст і організацію спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС України;

- В.М. Романчук [18] досліджував обґрунтування змісту й організації форм фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів технічного профілю;

- О.Г. Піддубний [15] досліджував питання оптимізації фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів у період первинного професійного навчання;

Висновки.

1. Аналіз літератури показав, що наявні комп'ютерні технології, які застосовуються в галузі фізичного виховання та спорту, не дозволяють повною мірою об'єктивно оцінити рівень володіння працівника ОВС заходами фізичного впливу до правопорушника.

2. Дослідження виявило, що на цьому етапі не існує єдиних об'єктивних критеріїв оцінювання спеціальної фізичної підготовленості курсантів ВНЗ МВС України.

Перспективи подальшого дослідження. Передбачається створити за допомогою комп'ютерних технологій програму, яка б наблизила оцінку до більш точної та максимально спростила процес оцінювання.

Список літератури

1. Антошків Ю. М. Вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів ВНЗ МНС Укр. : дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 ; ЛДУФК. – Л. 2006. – 195 с.

2. Генсерук Г. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до використання інформаційно-аналітичних технологій в майбутній педагогічній діяльності / Галина Генсерук // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне, 2003. – Вип. 3, ч. 1. – С. 266 – 270.

3. *Генсерук Г. Р.* Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання інформаційних технологій у професійній діяльності / Генсерук Г. Р. // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки: зб. наук. пр. – Київ ; Запоріжжя, 2005. – Вип. 35. – С. 355 – 360.
4. *Генсерук Г.Р.* Комп'ютеризація освіти та підготовка майбутніх учителів / Галина Генсерук // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2003. – Вип. 7, т. 2. – С. 126 – 129.
5. *Гірняк С. М.* Використання комп'ютерної візуалізації для формування культури рухів у дітей середнього шкільного віку : магістерська робота Гірняк С. М. – Л., 2011. – 81 с.
6. *Глазунов С. І.* Експрес-контроль спеціальної фізичної підготовленості військово-службовців механізованих підрозділів Сухопутних військ : дис. канд. наук з фізичного виховання і спорту: за [спец] 24.00.02 "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення"/ Глазунов С. Г. ; Нац. ун-т фіз виховання і спорту України. – К., 2003.
7. *Данильченко В. А.* До питання формування техніки рухових дій рукопашного бою курсантів ВНЗ МВС України.
8. *Закорко І. П.* Використання сучасних спортивних технологій на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки в вузах МВС України / І. П. Закорко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2000. – №2/3. – С. 82 – 85.
9. *Закорко І. П.* Спеціальна фізична підготовка у ВНЗ МВС України з урахуванням індивідуальних особливостей моторики курсантів : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: [спец.] 24.00.02./ Закорко І. П. ; КУФВіСУ. – К., 2001. – 18с.
10. *Лушак А. Р.* Оптимізація психофізичної підготовки курсантів ВНЗ освіти МВС України : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. – Л., 2001. – 197с.
11. Наказ МВС України від 25.11.2003р. №1444 "Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України".
12. Наказ МВС України від 14.11.2006р. №1122 "Про внесення змін і доповнень до наказу МВС України від 25.11.2003р. №1444 "Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України".
13. Наказ МВС України від 13.04.2012 №318 „Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України”.
14. *Ольховий О. М.* Модульно-рейтингова система підготовки офіцерів-керівників занять з фізичної підготовки : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Ольховий О. М.; Харк. ун-т повітр. сил Збройних сил України. – Х., 2005 – 218 с.
15. *Піддубний О. Г.* Оптимізація фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів в період первинного професійного навчання : дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец] 24.00.02 " Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / Піддубний О.Г. ; Львів держ ін.-т фіз. культури. – Л., 2003.
16. Про затвердження Державної програми "Вчитель" : постанова КМУ від 28 березня 2002 р. № 379.
17. Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року : розпорядження від 27 серпня 2010 р. № 1722-р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua
18. *Романчук В. М.* Обґрунтування змісту та організації форм фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів технічного профілю: дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец] 24.00.02 „ Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення"/ Романчук В. М. – Л., 2003. – 23с.
19. *Ротерс Т.* Мультимедійні технології в процесі підготовки спеціалістів з фізичного виховання / Тетяна Ротерс // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2006. – Вип. 10, т. 3. – С. 269 – 273.
20. *Скавронський О. П.* Індивідуалізація фізичної підготовки учнів військового ліцею : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : [спец] 24.00.02 "Фізична культура, фіз. вихо-

вання різних груп населення” / Скавронський Олександр Павлович; Льв. держ. ун-т. фіз. культури. – Л., 2010 – 20 с.

21. Скалій О. В. Комп’ютерні технології диференціації процесу фізичного виховання школярів (на прикладі навчання плавання) : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту. – Л., 2002. – 24 с.

22. Спеціальна фізична підготовка : метод. посібник / А. І. Субот, А. В. Месь, С. А. Антоненко, Ю. В. Корнєєв. – Ірпінь : НАДПСУ, 2001, – 130 с.

23. Теорія і методика фізичного виховання. : [підручник] / за ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2008. – Т. 2. – 366 с.

24. Трофимов О. Є. Підготовка майбутніх учителів до використання аудіовізуальних і комп’ютерних технологій навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец] 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / Трофимов Олег Єгорович ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2002. – 19 с.

25. Шандригось В. І. Комп’ютеризація праці вчителя фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту / Шандригось В. І. – Л., 2002. – 24 с.

26. Шкребтій Ю. М. Європейська інтеграція освіти в сфері фізичної культури і спорту України / Ю. М. Шкребтій // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 941

27. Ярещенко О. А. Обґрунтування змісту і організації спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС України. : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту [спец] 24.00.02 „ Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” /Ярещенко О. А.; Харк. держ. акад. фіз. культури. – Х. 2008.

28. zakon.rada.gov.ua

29. www.kmu.gov.ua

30. www.moz.gov.ua/ua/main/siterubr/

31. www.mon.gov.ua

НОРМАТИВНЫЕ КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ РАБОТНИКОВ ОВД УКРАИНЫ

Александр ФЛУД¹, Людмила БАЛУШКА²

*Львовский государственный университет внутренних дел¹
Львовский государственный университет физической культуры²*

Аннотация. В статье представлен анализ существующих систем оценивания с использованием компьютерных технологий, внедренных в учебный процесс в области физического воспитания. Проанализировано структуру и содержание специальной физической подготовленности курсантов ВУЗов МВД Украины.

Ключевые слова: специальная физическая подготовка, критерии оценивания, курсанты, ВУЗ МВД Украины.

NORMATIVE EVALUATION CRITERIA OF PHYSICAL FITNESS LEVEL OF UKRAINE POLICEMEN

Alexander FLOOD¹, Lyudmyla BALUSHKA²

*Lviv State University of Internal Affairs¹
Lviv State University of Physical Culture²*

Abstract. The paper presents an analysis of existing assessment systems that use computer technologies introduced in the educational process in the field of physical education. Structure and content of special physical training of students at the University of Internal Affairs of Ukraine.

Keywords: physical training, evaluation criteria, students, universities of MIA of Ukraine.